

Perheryhmäkodin perustaminen 2023 - tietoa hyvinvointialueille ja kunnille

14.12.2022

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Kotoutumislain uudistusten aikataulut

Laki 936/2022

HE 84/2022 vp
EV 129/2022 vp
("sote/mini-HE")

Lausunnot talvi
2021-2022

Eduskunta
toukokuu 2022

Voimaan
1.1.2023
(sote-uudistus)

HE 135/2022 vp
EV 155/2022 vp
(tilapäinen suojele)

Lausunnot 1.7.-
5.8.2022

Eduskunta
15.9.2022

Voimaan
1.3.2023

HE 208/2022 vp
(kokonaisuudistus)

Lausunnot 2.5.-
10.6.2022

Eduskunta
6.10.2022

Voimaan
1.1.2025
(työvoimapalvelu-
uudistus)

Sisältö

1. [Aluksi](#)
2. [Vuoden 2023 muutokset lyhyesti](#)
3. [Perheryhmäkodin perustaminen](#)
4. [Avaintoimijoina hyvinvointialue, ELY-keskus ja kunta](#)
5. [Yksityisen palveluntuottajat perheryhmäkodin ylläpitäjänä](#)
6. [Perheryhmäkotitoiminnan edellytykset](#)
 - [Henkilökunta ja henkilökunnan kelpoisuus](#)
 - [Henkilökunnan määrä](#)
 - [Henkilöstön kelpoisuus](#)
 - [Perheryhmäkodin tilat](#)
 - [Omavalvonta laadun varmistamisen välineenä](#)
7. [Alaikäisenä ilman huoltajaa tulleen tietojen luovuttaminen](#)
8. [Sopimusten siirto hyvinvointialueelle](#)
9. [Ilman huoltajaa maassa asuvien lasten ja nuorten tukea toteuttavan henkilöstön asema](#)
10. [Perheryhmäkodin kulut ja korvaukset hyvinvointialueelle](#)
 - [KEHA-keskus](#)
11. [Lasten ja nuorten sijoittaminen yksiköihin](#)
 - [Kuntaan osoittaminen](#)
12. [Alaikäisen kotoutumissuunnitelma](#)
13. [Alaikäisen kotikunta](#)
14. [Edustajan määrääminen](#)
15. [Tuki 18-24 –vuotiaalle nuorelle](#)
16. [Yhteenveto - Viranomaisten roolit yksiköiden perustamisessa ja kuntaan ohjaamisessa](#)
17. [Sosiaalihuolto](#)
18. [Koulu ja varhaiskasvatus](#)
 - [Valmistava opetus](#)
 - [Valtionosuudet](#)
 - [Oman äidinkielen ja uskonnon opetus](#)
 - [Erityisopetus ja erityispäivähoito](#)
19. [Liitteet ja linkit](#)

Aluksi

Alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tulleet lapset ja nuoret ovat haavoittuvassa asemassa, ja sen vuoksi erityisen suojelun ja huolenpidon tarpeessa. Siksi on tärkeää, että heitä tuetaan parhaalla mahdollisella tavalla alusta lähtien. Hyvän alun merkitys on tärkeää jatkon kannalta. Nuoren saadessa oleskeluluvan on hänet otettava mukaan uutena kuntalaisena kaikkeen siihen toimintaan, johon muutkin lapset ja nuoret osallistuvat. Koulunkäynnin, harrastusten ja muun vapaa-ajanvieron suhteen tarjonnan ja mahdollisuuksien on oltava yhdenmukaiset kaikille.

Tämä infopaketti perheryhmäkodin perustamisesta on tarkoitettu ELY-keskusten, hyvinvointialueiden, kuntien ja palveluntuottajien käyttöön. Paketin liitteiksi on kerätty tarpeellisia materiaaleja hyödynnettäväksi perheryhmäkodin perustamisen suunnittelussa.

Vuoden 2023 muutokset lyhyesti

- Alaikäisten ilman huoltajaa tulleiden lasten asumisen järjestämisvastuu siirtyy kunnalta hyvinvointialueelle 1.1.2023.
- Perheryhmäkotitoiminnasta ei tehdä vielä tässä vaiheessa sosiaalihuoltolain mukaista toimintaa.
 - Kunnalla säilyisi edelleen vastuu yleisen palvelujärjestelmän mukaisista palveluistaan, kuten varhaiskasvatus-, koulutus-, kulttuuri-, nuoriso-, vapaa-aika- ja liikuntapalvelut
 - Hyvinvointialueella vastuu sote-palveluiden järjestämisestä
 - Nuoret voivat saada tukea 25-ikävuoteen asti
 - Kunta laatisi ilman huoltajaa olevan lapsen kotoutumissuunnitelman yhdessä hyvinvointialueen kanssa
- Ilman huoltajaa maassa olevien lasten ja nuorten asumisen ja tuen järjestäminen korvattaisiin hyvinvointialueille.
- Tiedonsaantisääntelyä hyvinvointialueen ja muiden viranomaisten välillä.

Perheryhmäkodin perustaminen

- Perheryhmäkodissa asuu turvapaikanhakijoina maahan tulleita oleskeluluvan saaneita ilman huoltajaa olevia alaikäisiä. Perheryhmäkodeissa voi myös asua kiintiöpakolaisena ilman huoltajaa maahan tulleita sekä kotikunnan saaneita tilapäistä suojelua saavia ilman huoltajaa maassa olevia lapsia.
- Maahanmuuttoviraston hallinnoimissa ryhmäkodeissa asuu oleskelulupapäätöstä odottavia ilman huoltajaa tulleita alaikäisiä turvapaikanhakijoita sekä tilapäistä suojelua saavia, joilla ei ole kotikuntaa.
- Perheryhmäkodissa asuvat lapset ja nuoret ovat kunnan asukkaita ja oikeutettuja samoihin palveluihin kuin muutkin kuntalaiset.
- Perheryhmäkodin perustehtävästä säädetään kotoutumislaisissa seuraavaa:

Ilman huoltajaa olevan lapsen tai nuoren, jolle on myönnetty oleskelulupa hänen haettuaan Suomessa alaikäisenä kansainvälistä suojelua taikka jolle on myönnetty ulkomaalaislain 110 §:ssä tarkoitettu oleskelulupa ja jolla on kotikuntalain mukainen kotikunta taikka joka on otettu Suomeen ulkomaalaislain 90 §:ssä tarkoitetussa pakolaiskiintiössä, hoiva, huolenpito ja kasvatusta järjestetään perheryhmäkodissa tai tuetun perhesijoituksen avulla taikka muuten tarkoituksenmukaisella tavalla.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu lapsi tai nuori voi olla tukitoimenpiteiden piirissä, kunnes hän täyttää 25 vuotta tai kunnes hänellä on huoltaja Suomessa. (Kotoutumislaki, 27 § siinä muodossa, jossa sen on tarkoitus tulla voimaan 1.3.2023)

Avaintoimijoina hyvinvointialue, ELY-keskus ja kunta

- Perheryhmäkodin perustaminen perustuu aina alaikäisten yksintulleiden turvapaikanhakijoiden määrään ja siitä syntyvään tarpeeseen.
- 1.1.2023 lähtien hyvinvointialue vastaa kunnan sijaan kotoutumislain 27 ja 28 §:ssä tarkoitettua alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tulleiden lasten ja nuorten tuen järjestämisestä, mukaan lukien perheryhmäkotien ja muiden asuinyksiköiden perustamisesta
- Perheryhmäkodin perustaminen alkaa ELY-keskuksen ja hyvinvointialueen sopimuksesta, joka perustuu lakiin kotoutumisen edistämisestä.

Hyvinvointialue voi perustaa lapsille ja nuorille tarkoitetun perheryhmäkodin tai muun asuinyksikön.

Hyvinvointialue sopii elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa perheryhmäkodin tai muun asuinyksikön perustamisesta. Hyvinvointialueen on kuultava kuntaa ennen perheryhmäkodin tai muun asuinyksikön perustamista. Hyvinvointialue sopii kunnan ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa lasten ja nuorten sijoittamisesta näihin yksiköihin sekä kotoutumista edistävien palvelujen järjestämisestä. (Kotoutumislaki, 28 § sellaisena kuin se tulee voimaan 1.1.2023)

- Hyvinvointialueen on kuultava kuntaa ennen perheryhmäkodin tai muun asuinyksikön perustamista, jotta varmistetaan siitä, että kunnalla on esimerkiksi soveltuvat koulutuspalvelut ilman huoltajaa oleville lapsille ja nuorille.
 - Kuuleminen tarkoittaa sitä, että hyvinvointialue kertoo asiasta kunnalle ja ottaa huomioon kunnan näkemyksen.

Yksityiset palveluntuottajat perheryhmäkodin ylläpitäjinä

- Hyvinvointialue voi halutessaan tehdä sopimuksen perheryhmäkodin ylläpidosta yksityisen palveluntuottajan kanssa.
- Hyvinvointialue kilpailuttaa palveluntuottajat hankintalain huomioiden.
- Perheryhmäkodin toimintaa voidaan suunnitella hyvinvointialueen, palveluntuottajan ja ELY-keskuksen kanssa kolmikantayhteistyönä.
- Kuntaa tulee kuulla perheryhmäkodin perustamisesta.

Perheryhmäkotitoiminnan edellytykset

Henkilökunta ja henkilökunnan kelpoisuus

Perheryhmäkodin tai muun asuinyksikön toimitiloista ja kasvuoloista, yhdessä hoidettavien lasten ja nuorten määrästä ja henkilöstöstä sovelletaan, mitä lastensuojelulain 58–60 §:ssä säädetään

- Perheryhmäkotitoimintaan soveltuvista tiloista sekä lasten, nuorten ja henkilökunnan määrästä säädetään lastensuojelulaissa. (58-60 § Lastensuojelulaki 2007/417)
- Perheryhmäkodin tulee tiloiltaan, kasvuoloiltaan, asuinyksikön koon ja henkilöstön suhteen olla samalla tavalla järjestetty ja mitoitettu kuin lastensuojelulaitokset. Yhdessä asuinyksikössä voi asua yhteensä enintään 7 lasta ja yhdessä asuinyksikössä tulee työskennellä vähintään 7 hoito- ja kasvatustehtävissä toimivaa työntekijää.
- Perheryhmäkodissa voi toimia yksi tai useampi asuinyksikkö. Samaan rakennukseen voi olla sijoitettuna enintään 24 lasta, joten yhdessä perheryhmäkodissa voi toimia enintään kolme kokonaista asuinyksikköä. Jos perheryhmäkodissa toimii useampi asuinyksikkö, yhtä asuinyksikköä kohden tulee olla vähintään kuusi hoito- ja kasvatustehtävissä toimivaa työntekijää.

Alaikäisenä ilman huoltajaa tulleen tietojen luovuttaminen

Kotoutumislaki 87 c §

Hyvinvointialueella on oikeus maksutta ja salassapitosäännösten estämättä saada Maahanmuuttovirastolta, vastaanottokeskukselta, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta, kunnalta, Digi- ja väestötietovirastolta, Kansaneläkelaitokselta, 56 §:ssä tarkoitetulta edustajalta sekä 2 luvussa tarkoitetulta oppilaitokselta ja muulta palveluntuottajalta sen 27 ja 28 §:ssä säädettyjen tehtävien toteuttamiseksi välttämättömät alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tullutta lasta tai nuorta koskevat tiedot.

Edellä 56 §:ssä tarkoitetulla edustajalla on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 57 §:ssä säädettyjen tehtävien toteuttamiseksi hyvinvointialueelta alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tullutta lasta tai nuorta koskevat välttämättömät tiedot.

Elinkeino- ja ympäristökeskuksella on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 28, 43 ja 49 §:ssä säädettyjen tehtävien toteuttamiseksi hyvinvointialueelta alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tullutta lasta tai nuorta koskevat välttämättömät tiedot.

Kunnalla on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 2 luvussa ja 43 §:ssä säädettyjen tehtävien toteuttamiseksi hyvinvointialueelta alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tullutta lasta tai nuorta koskevat välttämättömät tiedot.

Sopimusten siirto kunnilta hyvinvointialueelle vuoden 2022-2023 vaihteessa

Kotoutumislaki 90 a §

Jos kunta on ylläpitänyt tai järjestänyt 27 tai 28 §:ssä tarkoitettua toimintaa 31 päivänä joulukuuta 2022, kyseinen tehtävä siirtyy hyvinvointialueelle 1 tammikuuta 2023. Kunnan on siirrettävä hyvinvointialueelle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa tekemänsä 28 ja 52 §:ssä tarkoitettut sopimukset ja sellaiset 49 §:n 2 momentissa tarkoitettut sopimukset, jotka koskevat 49 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettuja kustannuksia, sekä sopimuksen mukaiseen tehtävään liittyvät sopimukset 1 päivästä tammikuuta 2023.

Hyvinvointialue voi hakea korvauksia 49 tai 52 §:ssä tarkoitetun sopimuksen nojalla niiden kustannusten osalta, jotka aiheutuvat hyvinvointialueelle 1 päivänä tammikuuta 2023 tai sen jälkeen.

Kunta voi hakea 2 momentissa tarkoitetun siirretyn sopimuksen osalta korvauksia sille 31 päivänä joulukuuta 2022 tai sitä ennen syntyneistä kustannuksista myös tämän lain tultua voimaan.

Ilman huoltajaa maassa asuvien lasten ja nuorten tukea toteuttavan henkilöstön asema vuodenvaihteessa 2022-2023

Kotoutumislaki 90 b §

Perheryhmäkotien toimintaan sekä muuhun alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tulleen lapsen tai nuoren tukeen tai asumisen järjestämiseen liittyviä tehtäviä hoitavan henkilöstön siirto kunnista ja kuntayhtymistä hyvinvointialueelle sekä hyvinvointiyhtymään katsotaan liikkeenluovutukseksi.

Liikkeenluovutukseksi katsotaan myös kunnan 1 momentissa tarkoitettujen tehtävien tukitehtävien ja tehtäviä hoitavan henkilöstön siirrot, jos tehtävää hoitavan henkilön tosiasiallisista tehtävistä vähintään puolet on 1 momentissa tarkoitettujen tehtävien tukitehtäviä.

Alaikäisenä ilman huoltajaa tulleiden palveluista maksettavat korvaukset hyvinvointialueelle

- KEHA-keskus korvaa perheryhmäkodin ylläpidosta aiheutuneet kulut perustuen ELY-keskuksen ja kunnan 31.12.2022 mennessä laatimaan ja hyvinvointialueelle siirtyneeseen sopimukseen TAIKKA ELY-keskuksen hyvinvointialueen hakemuksesta laatimaan päätökseen
 - ELY-keskus hyväksyy ja seuraa talous- ja toimintasuunnitelman toteuttamista vuosittain.
 - KEHA-keskus maksaa perheryhmäkodin toiminnasta aiheutuneet kustannukset täysimääräisenä valtion talousarviossa tähän tarkoitukseen osoitetusta määrärahasta.
 - Hyvinvointialue tekee selvityksen toteutuneista korvattavista kustannuksista ELY-keskukselle puolivuotiskausittain.
 - Myös siinä tapauksessa, jossa toimijana on yksityinen palveluntuottaja, hyvinvointialue toimii korvauksen ja selvityksen toimittajana ELY-keskukseen.
- Lisäksi hyvinvointialueelle maksetaan laskennallista korvausta perheryhmäkodissa asuvista lapsista ja nuorista.
 - Laskennallinen korvaus on alle 7-vuotiaasta 342 euroa ja yli 7-vuotiaasta 345 euroa vuodessa. Laskennallista korvausta maksetaan oleskeluluvan saaneista turvapaikanhakijoista ja kotikunnan omaavista tilapäistä suojelua saavista (1.3.2023 alkaen) 3 vuoden ajan sekä kiintiöpakolaisista 4 vuoden ajan.
- Laskennallisten korvausten lisäksi voidaan korvata erityiskustannuskorvauksina hyvinvointialueelle sosiaali- ja terveydenhuollosta aiheutuneita kustannuksia, kuten esimerkiksi pitkäaikaisten sairauksien hoidosta aiheutuneita kustannuksia.
 - Erityiskustannuskorvauksia voidaan maksaa kunnes nuori täyttää 25 vuotta tai enintään 10 vuoden ajan.
 - Alaikäisenä ilman huoltajaa saapuneiden osalta myös toimeentulotukea voidaan korvata, kunnes nuori täyttää 25 vuotta.

KEHA-keskus

Kehittämisen- ja hallintokeskus (KEHA-keskus) toimii kaikissa ELY-keskusten kanssa sovittujen korvausten maksajana

Yhteystiedot:

- maksatusten yhteystietona on pääasiallisesti aluehallinnon sähköinen asiointipalvelu eli <https://sahkoinenasiointi.ahtp.fi>
- maksatukset.keha@ely-keskus.fi

Lasten ja nuorten sijoittaminen yksiköihin

- ELY-keskus osoittaa ilman huoltajaa olevat lapset vastaanottokeskuksista kuntiin kotoutumislain 43 §:n mukaisesti. Lapset osoitetaan kuntapaikalle.
- Hyvinvointialue sopii kunnan ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa lasten ja nuorten sijoittamisesta yksiköihin sekä kotoutumista edistävien palvelujen järjestämisestä kotoutumislain 28 §:n mukaisesti.
- Kunnalla, jonka alueelle perheryhmäkoti perustetaan, kannattaa olla sopimus kansainvälistä suojelua saavien vastaanotosta ELY-keskuksen kanssa sekä voimassa oleva kotouttamisohjelma. Sopimus ja kotouttamisohjelma ovat edellytyksiä kunnan kotoutumislain mukaisten korvausten maksamiselle. Ne eivät kuitenkaan ole edellytyksiä korvausten maksamisesta hyvinvointialueelle.
 - Sopimuksessa kuntaan osoittamisesta ja kotoutumisen edistämisestä ELY-keskus ja kunta sopivat pakolaisten vastaanotosta. Sopimukseen voidaan kirjata vuotuinen kuntapaikkamäärä tai se voi olla ns. avoin sopimus ilman määriteltäviä kuntapaikkamääriä. Riippuen sopimuskirjauksista ja kunnan omista käytännöistä avoin sopimus voi sisältää mahdollisuuden myöntää kuntapaikkoja. Alaikäiset ilman huoltajaa tulleet osoitetaan aina kuntapaikalle riippumatta siitä, onko sopimuksessa määriteltäviä kuntapaikkamääriä vai onko kyseessä ns. avoin sopimus. ELY-keskuksen on hyvä varmistaa kunnan valmiudet myöntää kuntapaikkoja alaikäisille ilman huoltajaa tulleille, jos kunnassa sijaitsee perheryhmäkoti.

Kuntaan osoittaminen

Kotoutumislaki 43 §

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on osoitettava kuntaan 41 §:ssä tarkoitetulla sopimuksella:

- 1) Maahanmuuttoviraston esityksestä ulkomaalaislain 90 §:ssä tarkoitetussa pakolaiskiintiössä Suomeen otettu henkilö; ja
- 2) *vastaanottokeskuksen esityksestä 2 §:n 2 momentissa tarkoitettu henkilö, joka on kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain 6 §:ssä tarkoitetussa haavoittuvassa asemassa.*

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi kuitenkin osoittaa kuntaan Maahanmuuttoviraston tai vastaanottokeskuksen esityksestä myös muun 2 §:n 2 momentissa tarkoitetun kuin tämän pykälän 1 momentissa tarkoitetun henkilön. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi osoittaa kuntaan myös 2 §:n 3 momentissa tarkoitetun henkilön.

Ennen kuntaan osoittamista elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on sovittava kuntaan osoittamisesta kunnan kanssa. Muun kuin Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvan kunnan on kuultava hyvinvointialuetta ennen kuntaan osoittamista, jos henkilöllä on ilmeisiä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelun tarpeita. Ahvenanmaan maakunnan kunnan on kuultava Ahvenanmaan maakunnan terveys- ja sairaanhoitoviranomaista, jos henkilöllä on ilmeisiä ja terveydenhuollon palvelun tarpeita.

Edellä 2 §:n 2 momentissa tarkoitettu henkilö voi muuttaa vastaanottokeskuksesta kuntaan hyödyntämällä vastaanottokeskuksen tukitoimia tai niitä hyödyntämättä, jos henkilö pitää sitä tarkoituksenmukaisena.

Alaikäisen kotoutumissuunnitelma

Kotoutumislaki 15 §

Kunta laatii alaikäisen maahanmuuttajan kanssa kotoutumissuunnitelman, jos siihen on alaikäisen yksilöllisistä olosuhteista johtuva tarve. Alaikäiselle ilman huoltajaa saapuneelle ja oleskeluluvan saaneelle laaditaan aina kotoutumissuunnitelma *yhdessä hyvinvointialueen kanssa*.

Suunnitelman tarvetta arvioitaessa ja sitä laadittaessa on selvitettävä alaikäisen toivomukset ja mielipide sekä otettava ne huomioon siten kuin 4 §:ssä säädetään. Suunnitelma sovitetaan yhteen perheen kotoutumissuunnitelman ja alaikäiselle laadittavien muiden asiaan liittyvien suunnitelmien kanssa.

Kotoutumissuunnitelma laaditaan yhdessä lapsen tai nuoren ja hänen huoltajansa tai 56 §:ssä tarkoitetun edustajansa kanssa. Puhevallan käyttämisestä alaikäisen puolesta säädetään tarkemmin hallintolaissa.

- Ilman huoltajaa olevan alaikäisen kotoutumissuunnitelman laativat hyvinvointialue ja kunta yhdessä. Suunnitelmassa voidaan sovittaa yhteen kunnan kotoutumista edistävät palvelut ja sosiaalihuollon asiakassuunnitelma.
- Alaikäisen kotoutumissuunnitelmaan ei ole mitään pakollista lomaketta mutta kotoutuminen.fi – sivustolle tulee loppuvuoden 2022 aikana lomake, jota voi käyttää. 2025 alkaen on esitetty tulevan mahdolliseksi korvata ilman huoltajaa olevan alaikäisen kotosuunnitelma esim. sosiaalihuollon suunnitelmalla.

Alaikäisen kotikunta

- Yleensä ilman huoltajaa tulleen osalta asuinkunta merkitään kotikunnaksi.
- Tarkoitus on, että toimitaan kotikuntalain 2 §:n mukaisen pääsäännön mukaan, jonka mukaan kotikunta määräytyy henkilön tosiasiallisen asumisen mukaisesti.
- Ilman huoltajaa maassa olevien asumiseen perhehoidossa tai perheryhmäkodissa **ei** sovelleta kotikuntalain 3 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaista tilannetta, että henkilön kotikunta ei muutu, jos hänen asumisensa toisessa kunnassa johtuu pääasiassa hoidosta perhehoidossa tai laitoshoidossa taikka asumisesta asumispalvelujen avulla. Kun on kyse ilman huoltajaa maassa asuvasta lapsesta tai nuoresta, hänellä ei ole sellaista lähtöasuntoa, joka säilyisi hänen kotikuntansa perustana 3 §:n 1 mom. 2 kohdan poikkeussäännöksen vuoksi, vaan perhehoidon tai perheryhmäkodin toimintayksikön sijaintikunta merkittäisiin pääsääntöisesti hänen kotikunnakseen.

Edustajan määrääminen

Kotoutumislaki 56 §

Oleskeluluvan pakolaiskiintiössä saaneelle lapselle ja sellaiselle ihmiskaupan uhriksi joutuneelle lapselle, jolla on oleskelulupa, määrätään edustaja viivytyksettä, jos hän on Suomessa ilman huoltajaa tai muuta laillista edustajaa. Myös muulle oleskeluluvan saaneelle lapselle, joka on Suomessa ilman huoltajaa tai muuta laillista edustajaa, voidaan määrätä edustaja.

Hakemuksen edustajan määräämisestä tekee se *hyvinvointialue, jonka alueella lapsen kotikunta sijaitsee*. Ennen hakemuksen tekemistä lasta on kuultava ja lapsen etu otettava huomioon 4 §:ssä säädetyllä tavalla.

Muutoin edustajan määräämiseen sovelletaan, mitä kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta annetun lain 39 §:n 3 momentissa säädetään. Käräjäoikeuden ilmoitusvelvollisuuteen sovelletaan, mitä mainitun lain 44 §:ssä säädetään.

Tuki 18-24 –vuotiaalle nuorelle

- Kotoutumislain 27 §:n mukaan alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tullut lapsi tai nuori voi olla tukitoimenpiteiden piirissä, kunnes hän täyttää 25 vuotta tai kunnes hänellä on huoltaja Suomessa. Täysi-ikäisillä ei ole huoltajaa, joten heidän vanhempinsa saapuminen maahan ei vaikuta mahdollisuuteen saada tukea.
- Hyvinvointialue vastaa asumiseen liittyvästä tuesta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluina toteutettavasta tuesta. Kunta vastaisi omalla vastuullaan olevista nuoriso-, kulttuuri-, liikunta- ja vapaa-ajan palveluista. Kunnan ja hyvinvointialueen välinen yhteistyö on keskeistä myös alaikäisenä ilman huoltajaa tulleiden lasten ja nuorten palveluiden järjestämisessä.
 - Oleskeluluvan saaneille 18–24-vuotiaille nuorille tarjottu tuki olisi sisällöltään saman tyyppistä aikuistumista tukevaa toimintaa kuin lastensuojelun jälkihuolto, vaikka kyse ei ole lastensuojelulain mukaisesta toiminnasta.
 - Ilman huoltajaa maassa olevilla lapsilla ja nuorilla on usein monialaisia palvelutarpeita ja suurin osa heistä on sosiaalihuoltolain mukaisesti erityistä tukea tarvitsevia henkilöitä, joille tulee nimetä sosiaalihuoltolain 42 §:ssä tarkoitettu omatyöntekijä, jonka tehtävänä on osaltaan koordinoita ja yhteensovittaa palveluita.
- Nuoren näkökulmasta on tärkeää, että tuki toteutuu konkreettisenä ja matalalla kynnyksellä tarjottavana aikuistumisen tukena, jota on saatavissa nuoren arjessa myös virka-ajan ulkopuolella. Tuen tarkoituksena on auttaa aikuistuvaa nuorta saavuttamaan riittävät valmiudet itsenäisen elämän aloittamiselle.
- Tuki voitaisiin toteuttaa viranomaisen omana toimintana tai ostettuna palveluntuottajilta.
- Nuoren saaman tuen laajuuteen ja sisältöön vaikuttaisivat ensisijaisesti nuoren yksilöllinen tuen tarve, arjessa selviämisen taidot sekä psyykinen ja fyysinen terveys. Moniammatillisesti tehty palvelutarpeen arviointi olisi tuen suunnittelun pohjana.
 - Yksilöllinen tuki voisi sisältää esimerkiksi sosiaalihuoltolain ja kotoutumislain nojalla tarjottavia palveluita, jotka tukevat nuoren kotoutumista ja itsenäistymistä. Tuki voisi kattaa perhetyöntekijän, sosiaalityöntekijän tai sosiaaliohjaajan työpanoksen
 - Nuorta tuettaisiin itsenäisessä asumisessa ja häntä ohjattaisiin koulutukseen tai työelämään sekä harrastuksiin ja vapaa-ajan toimintaan.

Yhteenveto - Viranomaisten roolit yksiköiden perustamisessa ja kuntaan ohjaamisessa

ELY-keskus laatii kunnan kanssa monivuotisen sopimuksen kuntapaikoista. Sopimus kattaisi myös valmiuden vastaanottaa ilman huoltajaa tulleita alaikäisiä.

Hyvinvointialue sopii ELY-keskuksen kanssa perheryhmäkodin perustamisesta. Hyvinvointialue kuulee kuntaa ennen sopimuksen tekemistä.

ELY-keskus sopii kunnan ja hyvinvointialueen kanssa yksintulleiden ohjaamisesta kuntaan kuntapaikalle.

Kotoutumislain muutokset 2025

- Kotoutumislain kokonaisuudistus
- Perheryhmäkotitoiminnasta tulee sosiaalihuoltolain mukaista toimintaa
- Säädetään alaikäisten edustajarekisteristä sekä nykyistä tarkemmin edustajien ohjauksesta ja valvonnasta
- Jatkokehityksessä: perheryhmäkodin valvonta, alaikäisten edustajajärjestelmä

Linkit ja liitteet

Linkejä (toimivat diaesityksessä)

[Laki kotoutumisen edistämisestä](#)

[Kotoutuminen.fi/Alaikäisenä ilman huoltajaa saapuneet](https://kotoutuminen.fi/Alaikäisenä ilman huoltajaa saapuneet)

[Lastensuojelun käsikirja/THL](#)

[Lastensuojelulaki](#)

[Laki yksityisistä sosiaalipalveluista](#)

[Sosiaalihuoltolaki](#)

[Laki kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta](#)

Liitteet:

Liite 1 Sopimus perheryhmäkodin perustamisesta

Liite 2 Sopimus kansainvälistä suojelua saavien vastaanotosta kunnan ja ELY-keskuksen välillä

Liite 3 Korvauslomakkeet 1-5a

Liite 4 Perheryhmäkodin budjetti

Liite 5 Perheryhmäkodin toimintasuunnitelma, sisällys

Liite 6 Perheryhmäkodin toimintakertomus, sisällys

Liite 7 Ohje kotoutumisen edistämistä koskevan lain (1386/2010) mukaisten kustannusten korvaamisesta kunnille